

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/3889,Uroczystosc-odslonienia-tablicy-pamiatkowej-Jozefa-Pilsudskiego-i-Kazimierza-Sosnowskiego>
20.03.2026, 05:06

Uroczystość odsłonięcia tablicy pamiątkowej Józefa Piłsudskiego i Kazimierza Sosnkowskiego – Gdańsk, 11 listopada 2009

11.11.2009

W dniu 11 listopada 2009 r. w godzinach od 14.00 do 17.30 odbyła się uroczystość odsłonięcia pamiątkowej tablicy poświęconej Józefowi Piłsudskiemu oraz Kazimierzowi Sosnkowskiemu.

Wydarzenie to miało na celu upamiętnienie pobytu w gdańskim areszcie w 1917 r. dwóch Polaków, którzy wielkimi literami zapisali się w historii Ojczyzny – brygadiera Józefa Piłsudskiego (późniejszego marszałka i pierwszego Naczelnika) oraz pułkownika (następnie generała) Kazimierza Sosnkowskiego. Uwięzienie ich związane było z odmową złożenia przysięgi na wierność cesarzowi Niemiec. Aresztowani 22 lipca w Warszawie, zostali wpierw przetransportowani do Gdańska (przebywali w nim od 23 do 29 lipca), a stąd – przez Spandau i Wesel – trafili ostatecznie do Magdeburga.

Idea ufundowania tablicy pamiątkowej na murach aresztu, w którym przebywali Józef Piłsudski i Kazimierz Sosnkowski, narodziła się w Stowarzyszeniu „Nasz Gdańsk”, które podjęło się w czerwcu 2009 r. zadania zrealizowania projektu. W skład Komitetu Organizacyjnego weszli przedstawiciele wielu organizacji i instytucji działających na terenie Gdańska (m.in. oddział gdański Instytutu Pamięci Narodowej).

Uroczystości patronatem honorowym objął Ryszard Kaczorowski (ostatni Prezydent II RP), gen. Paweł Nasiłowski (Dyrektor Generalny Służby Więziennej), Roman Zaborowski (Wojewoda Pomorski), Jan Kozłowski (Marszałek Województwa Pomorskiego), Paweł Adamowicz (Prezydent Miasta Gdańska) oraz Bogdan Oleszek (Przewodniczący Rady Miasta Gdańska).

Uroczystości składała się z dwóch części, które odbywały się na terenie Aresztu Śledczego, a następnie w gmachu Nowego Ratusza w Gdańsku.

Program uroczystości

Uroczystość odsłonięcia tablicy pamiątkowej:

- 14:00 wystawienie asysty honorowej i pocztów sztandarowych
- 14:07 Kazimierz Sosnkowski „O Józefie Piłsudskim”, Józef Piłsudski „Psychologia więźnia” – wybrane fragmenty czytają aktorzy Teatru Miejskiego im. Witolda Gombrowicza w Gdyni
- 14:15 „Pierwsza Brygada” – deklamacja autorska wiersza Zofii Sokół. Pieśni patriotyczne w wykonaniu Chóru „Łęgowanie” z Łęgowa
- 14:30 odsłonięcie tablicy pamiątkowej, poświęcenie tablicy (akt ekumeniczny)
- 14:50 złożenie wieńca i kwiatów
- 14:55 mowy okolicznościowe
- 15:05 „Śladami Piłsudskiego i Sosnkowskiego” – otwarcie bramy aresztu i przejście ulicą Kurkową do bramy wewnętrznej. Zarys historyczn miejsca – mjr Waldemar Kowalski

- 15:25 zakończenie uroczystości na terenie Aresztu Śledczego

Uroczystości w Nowym Ratuszu:

- 16:00 wręczenie odznaczeń, medali i wyróżnień
- 16:30 sesja popularnonaukowa „Józef Piłsudski – polityk i obywatel Rzeczypospolitej”
 - dr hab. Grzegorz Berendt: „Józef Piłsudski – jeden z pokolenia niepokornych”
 - mjr W.Kowalski: „Więźniowie specjalnie – Józef Piłsudski i Kazimierz Sosnkowski”
 - S.Chazbijewicz: „Józef Piłsudski a mniejszości narodowe na przykładzie Tatarów”
 - K.Osiński: „Pomorska endecja wobec Józefa Piłsudskiego”
- 17:30 poczęstunek dla zaproszonych gości i uczestników sesji popularnonaukowej

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)